

Nro. 46.

**A' FELS. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indult Bétsből, Pénteken Junius 7-ik napján
1805-ik éltendőben.

B é c s.

A' Cseh országnak némely részeit nyomó nagy drágaságnak és éhségnek elhárítására tzélozó újabb intézetekről, ilyen kifejezésekből álló előadás jött-ki a' tegnap költ Udvari Ujságban:

„Császár ő Felsége meg nem nyugtatódván az által, hogy a' Cseh országot felettébb terhelő drágaságnak elhárittatása végett, a' maga Fels. Kabinetomából fontos és hathatós intézeteket, 's rendeléseket tétetett, a' múlt hét' elején maga személyesen minden késérok nélkül csak egygyetlenegy Gen. Adjutánsától F. M. Lieutenant Gróf Lamberti urtól kísértetvén, oda siettséggel elúta-zott, hogy tett rendeléseinek végre-hajtatásokat

Fels. jelenléte által olyan módon siettesse és munkába vétesse, a' mint azt a' környülállásoknak terhes voltok kívánnya. Majus' 30-dikán estve, váratlanul béérkezett Prágába ö F.ge. Jelenléte, egy jóltévő Angyal megjelenéséhez hasonlított. Közönséges öröm terjedett-el a' nép között. Örvendező szívből származó kiáltások által fogadtatott az utzákon és házakban az atyai szívü Monárkha. A' Cseh és Auszriai Fő Kancellarius Gróf *Ugartz* ö Exc ja, Cs. K. Udvari Tanácsös *Erben* urral egyetemben, ö Felsége előtt tsak kevés órákkal érkeztenek vala bé Prágába, a' hova azon Cseh Kerületeknek Kapitányaik is, a' mellyekben a' szükség leg erőflebben elhatalmasodott, öfzschivattattak, hogy azokban a' Konferentziákban, a' mellyek az ö F.ge' személyes előlülése alatt tartatnak, és már Junius 1-ső napjától fogva folyamatban vannak, jelen legyenek.

Azon intézetek, a' mellyek a' már tudva lévő néhány Kerület béli szerentsétlen lakosoknak az éhelhalástól való megmentethztések végett Gr. *Deym* által tétettettek, egy részint már lábra állittattak. A' lelki pásztorok és tisztviselők egész buzgósággal való előségellő eszközlői azon szép tétlenak, a' mellynek elérésében nem mindenkor kedvezők a' külső eszközök. A' szükségét' szenvedő népnek egy nagy része Rumford-levesivel tápláltattott már Aprilis' közepén. Hogy pedig ez a' megmentő intézet állandó fog lenni, annak kezeséül szolgál az Auszriai Monarkhia béli lakosoknak nemzeti virtusok: az ö *hathatós és nem önnön haszonra néző emberi szeretetek.* — Ezt bizonyítja egyebek között a' Gróf *Berchtold* ur' kívánt köveitkezéssel koronáztatott jóltévő próbatétele is,

a' ki alig hogy ugyan ezen tziára való alamisnag-
gyűjtögetéshez hozzá kezdett, 's már egy másod
rendbéli, 8784 forintoából 42 krajtzárokból ál-
ló summa gyült ismét özfzse, a' melly rész sze-
rént a' nevezett Grófnál, rész szerént az itt lévő
Politiziai fő Direktornál Udv. Tanátsos Ley urnál,
rész szerént pedig Udv. Hadi Agens Keszler urnál
tétetett le.

Azon jóltévők között, a' kiknek adományai-
ból ez a' második rendbéli summa özfzse gyült,
Gróf Pálffy Ferdinánd Cs. K. Kamarás és Bányász
Tanátsos Ur ó N. ga 1500 — Bétsben lakó Gróf
Browne Orofz Császári Brigadéros úr, 1300 Fo-
rintokat, 's több más tehetősök is szép summákat,
adtak.

„Indittsa-fel Béts lakosainak nemes példaadá-
sok (ilyen kifejezésekkel végződik ez a' buzdító
előadás) a' tartományokban lévő egyéb városok'
tehetős lakosaikat is ezen szép munkára, a' mely-
nek emberek' megtartása a' tziája. A' *Riesengebürge*
nevű bértzeknek fonókból és takátsok-
ból álló lakosaikat, egyedül tsak az egésszéges ele-
del örizheti meg azoktól a' veszedelmes betegsé-
gektől, a' mellyek közönségesen a' nagy szüksé-
get nyomban követni szokták. Pedig ez n nagy
ínséggel küfzködő, már még megnevezett vidék
béli számos lakosoknak felsegittetésekre van egye-
nesen ez az alamisnaggyűjtés intéztetve. A' Po-
litiziai Igazgatók minden tartományokban jó szív-
vel özfzszeszedni, és Udv. Tanátsos Ley urhoz
Bétsbe küldeni fogják ezen adómánt.”

Posonból írják, hogy Magyar országi Báró
Geramb ur, ugyan ezen jóltévő tziának Hazánk-

ban való előségéllése végett, e. h. első napján Bétsből oda leérkezővén, 's ottan a' szükséges intézeteket tzeljének elérésére megtévés, alamisnagyüjtés végett onnét tovább indúlt.

Német Ország.

Aschaffenburgból, Máj. 25-kén. A' Német Rend Nagymeftere Antal Aullriai Fő Hertzeg, ma délben ide érkezővén, ágyuk dörgése 's minden itt lévő polgári és fegyveres seregeinknek tizteffégtelek által fogadtatott. A' Moguntzia nevű vendégfogadóban, a' hova szállott ő Fő H.ge, már előre nagy szolennitással várta a' N. Birodalom Fő Kancellariussa ő Fő H.gét, a' honnét a' költönös köszönések után a' maga rezidentziájába által vezette.

Nagy Britannia.

Máj. 7-kén kemény szemrehányásokat kente-lenítettett Pitt hallani az úgy nevezett Ellenkező résztől, a' melynek tagjai Angliának tengeri erejét, tehetetlennek, és megaláztatottnak nevezvén, azt kívánták Pittől, hogy annak valóságos mivóltát terjesztette a' Parlamentom eleibe. Pitt nem telyesithette az ő kívánságokat, azzal mentvén magát, hogy ez által elerulódna Angliának titka. — „Elárulódna inkább (felkiáltottak az Ellenkezők) a' ti gyengeségetek' titka. Lehetetlen, hogy az igaz szívű Anglus, hazájának szomorú sorsát, a' melyre azt Miniftereinknek tzel nélkül való tselekedeteik, a' közöttök uralkodó egyenetlenség, 's ellenségeinknek ravasz praktikai juttatták, könyhullatás nélkül tekinthesse. Ha már tsak a' Rocheforti kisdet ellensége's hajós sereg is ennyi kárt tehetett Napnyugoti Indiában, mit nem vihet a' Tou-

loni és Kadixi egygyesült hajós sereg véghez a' magával vitt 12 ezer fegyveresekkel.

Londonból, Máj. 13-kán. Az Irlandiában lakó Rom. Katholikusok' ügyének méltó megfontolás alá való vétettetését, egy 2 oráig tartó igen mértékletes de gyökeres beszéddel ajánlotta Lord Grenville e. h. 10 kén a' Parlamentom Felső Házának. Velős fordítása ezen beszédnek így következik: — „

„Mylordok, midőn én a' minap tudtotokra adtam, hogy az Irlandiai R. Katholikusok kívánságát egy meghatározott napon megfontolás végett elötökbe fognám terjeszteni, egy tiszteletre méltó tagja ezen Háznak, a' ki a' tulsó (ministeri) oldalon ül, olyan nyilatkozatást tett, hogy igen ohajtaná, hogy ez a' tárgy oly tsendességgel és részre hrijlás nélkül folytattatna, a' mint annak fontossága érdemli. Ezt kívánom én is, ezt kívánják az Irlandiai esedezők is, a' kik jól tudják, melly fok kárát vallhatják az ezen vetelkedések közzé elegyedhető heveskedésnek, midőn azokban az igen nagyra üzött buzgolkodásnak semmi kedvező következéseit nem remélhetnék. Ők igasságos elégtételt reméllenek, 's ezen reménségeket abba a' bizodalomba helyeztetik, hogy Uraságtoknak vélekedéseket nem fogja a' részre való hajlás' lelke kormányozni. Megkivántatik valójában, hogy egy oly határozásban, a' melly az ő Britanniai Felsőge ily nagy számú alattvalóinak javokat és jussokat illeti, semmi részrehajlás ne uralkodjon. Azonközben, ha szintén nem félhetnek is az esedezők attól, hogy ezen Háznak valamelly tagját a' részrehajlás' lelke birná, ezért még nintsen okok, hogy azt higgyék, hogy a'

Parlamentom Házán kívül is hasonló jó akaratra és részre nem hajlásra fognak találni. — „Már is hallattak némely kiáltozások az esedezők ellen, és azok ellen, a' kik feltették insgokban, hogy ezeknek ügyeket védelmezni fogják. Valami jelentőirásnak neme által értésünkre adatott, hogy a' jelen való időpont nem volna kedvező arra a' végre, hogy egy ily fontos, ily közönséges, és az egész nemzetet ilyen módon illető kérdés, mostanában ~~vetetődjön~~ vitatás alá. Ha némely személyeknek vélekedések követtegetett volna, az Irlandiai R. Katholikusok' kérése még tsak bé sem mutatott volna a' Parlamentumnak. Ugyan mi-tsoda személyekkel néztek volna, Mylordok, egy ilyen idegen bánásmódját az esedezők? Nem juttatta volna é ez őket ketttségbeesésre? Nem tette volna é ez az Irlandiai nép' nagyobb részét bizonyossá a' felől, hogy minden halzon, a' mellyet ők a' véllünk való egygyesülésből várhatnának, tsupa semmi volna. Jussok van az Irlandiai R. Katholikusoknak megkivánni azt, hogy az ő kérések részrehajlás nélkül való vizsgálás alá vétetessék, és hogy, ha talám kérések meg nem találina is nékiek adattatni, leg alább tsendefféggel és böltséfféggel fontoltassék-meg. Én azt jóvastom, hogy ezen tárgyat egy közönséges Kommisszió eleibe bocsátván, mutassuk-meg azon figyelmeteffégünk által, a' mellyel a' dolgot fogadtuk, melly betsületre méltónak és fundamentomosnak tartjuk az esedezők' kivánságát. Nintsen az eránt semmi kéttség, hogy nekünk az Irlandiai R. Katholikusok' ügyet fontolás alá kelletik vennünk. A' mi Országglóztékünknek örökké szemel előtt kell hordozni ezen körayulállást, és minden végzéseit, a'

mellyeket a' nemzet' R. Katholikus. része eránt kiád, ezen kell fundálni: hogy az Angliában és Irlandiában találtató R. Katholikusoknak számok, a' leg alább való számlálás szerént, három, a' felsőbb számlálás szerént pedig öt millióra tétetik, a' melly nagy nép-test, nem tsak hogy a' R. Katholika Vallásban neveltetett, hanem ahoz nagy buzgosággal is viseltetik. Ez a' fundamentom, a' melly mellől nekünk a' Nagy Britanniai Birodalomban találtató R. Katholikusokra nézve soha el nem kell állani, különösön Irlandiára nézve még fokkal hathatosabb, azért, minthogy itt a' népnek nagyobb része, a' R. Katholika Vallást tartja. Én ohajtanám, hogy minden vallásbéli külömbözés a' lehetőségek elenyészlzen; ohajtanám; hogy az abból következő veszekedések, az örök felejdékenység' tengerébe temettethetnének: hanem, ezen tartomány' történeteinek az ő helyreállítástól fogva való históriája nem engedi remélnünk, hogy ezen kívánságunk tárgyát sok ideig betelyesedni szemlélhessük. Félre tévéa tehát az efféle lehetetlen eszbözökhöz való nyúlást, e' helyett azt kell tselekednünk, hogy, mivel országunknak ily nagy része a' R. Katholika vallást tartja, ennek gyakorlását, tegyük a' polgári és religiói jusokkal való éléssel egygyütt fennállhatóvá."

Lord Hawkesbury és a' Kumberlandi Kir. Hertzeg mások között leg nevezetesebben ellenezte magokat a' Lord Grenville projektumának, minyájok hozzászab beszédek által kívánván gyengíteni az általa felhozott erősségeket. —

Londonból Máj. 15-kén. E. h. 13-kán ismét előfordult az Irlandiai R. Katholikusokat illető kérdés a' Parlamentom Felső Házában. Ekkor

is hasonló hofzfas és fontos befzédék tartattak a' tárgy felett, rész szerént pártját fogván, rész szerént ellene mondván annak külömbkülömb Orátorok. Végezetre voksolásra botsáttatván a' kérdés, a' Lord Grenville' projektoma, ellene 178 tagok voksolván, és pártját tsak 49-tzen fogván, vizfzavettetett. — Ugyan ez nap', u. m. Máj. 13-kán az Alsó Házban is elkezdödtek az ezen nevezetes kérdés felett való vetélkedések. Az Alsó Házban *Fox* tette azon projektomot, a' mellyet Grenville a' Felső Házban, hogy t. i. halasztás nélkül megfontolás alá kellene az Irlandiai R. Katholikusok kerelmét egy közönséges Kommiszzióban venni. — (Ezen tárgyról más alkalmatossággal többet).

Londonból, Máj. 16-kán. Azon Linea hajóink, a' mellyek az Admirál Gardner vezérlése alatt ez ideig a' *Bresti* hajós sereget bészárva tartották, onnan eltávozván, *Torbay* nevü kikötőhelyünkbe hazaérkeztenek. Tsak Fregátjaink maradtak a' *Bresti* kikötőhely előtt, hogy az elenséges hajós sereg' mozdulásaira figyelmezzenek. —

Azon hadi hajóink, a' mellyekről, már emlitettük, hogy hasonlóképpen a' *Bresti* kikötőhely elöl érkeztek haza ezen napokban a' *Porthsmouthi* kikötőhelybe az Admirál *Collingwood* és *Orde* vezérléseik alatt, azért jöttek haza, hogy hofzszú útra kivántató eleséget rakjanak-fel, és hogy fegyveres sereget is vegyenek-fel. Rend kívül való fietséggel készítik magokat valamelly hofzszú útra ezen hajós seregeink.

A' *Kadixi* öbölből *Aprilis*' 10-kén viradta előtt elevezett *Frantzia* és *Spanyol* hajós seregről,

's az ő további útazásáról, még ma is csak annyit tudunk, mint eddig. Hogy még csak a' kereskedő hajóktól sem vehetünk semmi hírt felőle, ebből nem egyebet hozhatunk ki, hanem, hogy ez a' hajós sereg is úgy tselekszik most, mint a' tselekedett, a' melly az 1798-ik esztendőben Bonapartét Egyiptomba vitte; t. i. minden kereskedő, zsakmányoló hajót, akár ellenséges akár neutrális, akár barátságos legyen, elfog és magával visze; hogy egy is hírt ne tehessen a' miéinknek. — Hogy *Nelson* felől semmit nem hallhatunk, igen nehezen esik. Azt is gondoljuk, hogy talám a' Touloni kikötőhely felé vette útját a' Siciliani partok mellől, önnön szemeivel akarván az ellenség kivezése felől meggyőzni magát; hanem eddig kétség kívül e' felől is elcgedendő képpen meggyőződhetett. Ez úttal van tételve ezen nagy tengeri vezérünk annak a' vezedelemnek, hogy eddig szerzett dicsőssége meghomályosodjék. Az a' planum, a' melly szerént, két esztendő alatt folytatta hadi munkáját, azt mutatja, hogy a' *Touloni* hajós sereget szünet nélkül Egyiptom felé, vagy leg alább a' Levantának más valamely vidéke felé várta, akár a' mi tengeri dolgokra ügyelő Tanátsunk rendeléséből, akár a' maga meggyőzéséből tselekedte. Az első esetben szána-kozást, a' másodikban gyalázást érdemel. De, hogy hihette volna azt maga, hogy a' Touloni hajós sereg leg feljebb 10 ezer emberrel Egyiptomban tüzözná? Minden okoskodás' fundamentoma szerént Gibraltarnál kellett volna néki tartózkodni, minthogy ekképpen a' Touloni hajós sereg, sem ki nem evezhetett volna a' Középtengerről, sem ölfze nem tsatólhatta volna magát a' Kadi-

xi Spanyol hajókkal, sem, &c. Hanem a' Végzés mésképpen akarta.

Olafz Ország.

Genuból Máj. 14-kén. A' Dozse és a' több fő személyek, Szenátorok 's egyebek, a' kik Maylandba az Olafz országi Király' tiszteletére rendeltettek, tegnap elindultak oda.

A' mi Előjáróink, a' kik tudósítatva vannak a' felől, hogy Napoleon Császár és Király ezen alkalmatossággal minket is meglátogat, következő készületeket tétetnek fogadására: A' tengerpartján készítettnek egy Ditsőség' templomát, a' Laterna nevű utzában állittatnak fel egy győzdelmi kaput Korinthusi oszlopokkal; a' tengeröbliben fognak egy gyakorlás vagy időtöltés' kedviért való tengeri ütközetett tartatni; az egész várost megvilágosittatják, tűzjátékot adatnak, nagy bált tsinálnak, &c.

A' Spanyol országból tegnap érkezett levelekben már találhatni annyi bizonyost a' Touloni s Kadixi egygyesült hajós seregek' útjáról, hogy a' Kanariai szigeteknél látták legyen őket, a' mely szerént tehát bizonyos dolog, hogy vagy Napkeleti vagy Napnyugoti India felé eveznek. — Ugyan ezen levelek szerént, már a' Karthagenai kikötőhelyből is kiveztek azok a' ó Spanyol Linea hajók és 2 Fregátok, a' mellyek a' minap a' Touloni hajós sereggel el nem mehettek.

Maylandból Máj. 20-ikán. Az úgy nevezett *Vas koronánk*, a' mellyel a' régi Lombardiai Királyokat szokták volt megkoronázni, Maylandba való béhozattatása Monza nevű kis szomszéd városból, a' hol azt a' Sz. János templomában tartják, ilyen szolennitással esik-meg e. h. 22-di-

kén. Egy Czeremoniamester megyen-ki utánna három Udvari gálalzekerekkel, 50 lovas katonáktól kísértetvén. *Monzában* által vevén a' Koronát, azt még az nap vizlza indítja Mayland felé, ilyen rendel: Elöl jönnek hat Maylandi lovas nemzeti Testőrök; ezeket követi 25 lovas fegyveresekből álló tsoport; az első szekérben ülnek a' Monzai Magistratusnak 2 tagjai; a' másodikban ülnek két elő-kező rendbéli személyek és két Kanonokok; a' harmadikban a' Monzai Polgármester, az oda való fő Pap, a' Cs. K. Czeremoniamester, 's még egy magistratus béli személy. Ebben leszzen a' Korona is. Itt jönnek ismét 25 lovas katonák. A' hátulso szekér mellett, a' melyben a' Koronát hozzák, két felől jönnek 12 Monzai magistratualis személyek lóháton, mint Koronaőrök. Maylandban a' fő templom ajtaja előtt a' Kardinális Ések fogadván egész Klerussával egyetemben a' sereget, a' Koronát által veszi, és procezszióval viszi a' Szanktuariumig, a' hol egy e' végre kélzen lévő kredenziára helyeztetti. A' mingyár említett Koronaőrök egész 23 ikra viradó éjjel a' Korona mellett maradnak: a' Monzai fő Pap pedig egy Kanonokkal és egy magistratualis személyel egyetemben még a' Koronázás' szolennitással alatt is el nem távoznak a' mellől. — (Ezen Koronának, tsak a' neve vas; úgy neveztek pedig a' belső részében találtató vas karikára nézve. Egyeb eránt tsupa arany és drága kövekkel van kirakva: tsakhogy olyan kiti, hogy egy ember feje belé nem tér. Leg alább így írják le.)

Frantzia Ország.

Párisból, Máj. 26 kác. Egy ujjságunkban

ma ezt olvassuk: — „A' *Rocheforti* hajós fereg kikötőhelyeinkbe vízfűza érkezett.“ — (Nem írja, hogy melyikbe).

A' *Moniteur* az *Anglus* levelekből ezen tükrelyt: *hogy Desfalines, St. Domingo városát elfoglalta volna*, kiadván, ilyen jegyzést vet utána: — „

„Mi éppen ellenkező híreket vettünk *St. Domingó* felől. Ezek sem offizialisabbak, mint a' *Londoniak*: hanem igazabbaknak lenni látszóok. *Desfalines*, az *Anglusok* kézfűtésére nyomúlt elő *St. Domingó* alá. Segittségek érkezvén a' miéinknek, a' *Feketéket* öfzfekontzolták, 's ágyuikat elfogták, &c.“

Magyar Ország.

Nagy-Varadról, Május' 20-dikán. Aldott légyen az *Urnak* szent neve! a' mi környékünkön olly termékeny tavaszi napok járnak, mellyekért elegendő hálákat az *Urnak* mi méltatlan bűnösök, nem adhatunk. Ugyan is a' múlt *Aprilis'* hónapnak 10-dikától, annak végéig nyoltz, e' folyó hónapban pedig, a' fent irt napig négy jó, alkalmas, és a' szegénységre nézve (a' ki a' húsnek kenyérnek, a' hüvelykes veteménynek, és zöldségnek szüksége, 's fogyatkozása miatt tsak alig pihgett) kivánt könnyebbséget, és bövséget ígérő essők valának. És azolta is majd minden órában esik.

Ezen termékeny essők vagy kétszer nagy vilámlással, 's menydörgéssel is jelentek meg, mellyek között legnevezetesebb az, a' melly ezen hónap' 18-ikán vólt, a' mikor tudniillik mintegy estvéli hetedfél óra tájban, a' vólt *Tisztelendő Paulinusok'*, most pedig a' *Kir. Konviktus'* három eme-

letű épületére a' menykő reá ütött; de, mivelhogy egy zuhanással a' fedéltől fogva egész a' földig ment, majd semmi kárt nem tett, 's annyival inkább az épület meg nem gyúlt, és az ottan lakókban is sérelmet nem okozott. — Az életnek arra is valamiben láttatik alább szállani. Az őszi vetések magokat szépen felvették, a' tavasziak pediglen a' legjobb lábon állanak.

N. Váradról 27-ik Máj. Ez előtt negyed nappal vala szerentfénk Mélt. Szalatnyai L. B. *Fischer István* Szathmári Püspök ö Nagylágához, a' ki a' Szathmári Pap-nevelő ház' részére ö Fel-ségétől kegyelmesen által adatott, megyénkben lévő sz. Jobi Apáturságot kezéhez vévén, Nagy Mélt. Püspökünket, Miklósi Ferentz ö N.gát, meglátogatta (a' hol szállása is volt) úgy nem különben M.gos Darabanth Ignácz egyesült Püspök ur Ö Excellentiáját is. De, fontos, és nagyra tzelozó dolgai nem engedvén hosszszasabb múlatását, minekutánna a' várat, és más nevezetesebb helyeket megfzemplélte vólna, útját N. Károly felé vette.

* * *

Hont Vármegyébéli Csábrághi és Szitnyai Uradalmak Jegyző Könyvéből. hírvül adatik:

Hogy, miólta a' Szalatnyai Bor (Sós, vagy Savanyú) vizet az Orvoli Tudománynak érdemes Tanítója *Kütaibel* Ur Kém - eszközök által meg vizsgálta, 's belső tulajdonságait fel fedezte, azólta ezen gyógyító erővel bővölködő Forrásnak latogatói távulabb vidékekrül is elztendönként nevedektek, és a' kik a' mi Bor vizünkel illendő mértékben éltek, azok bizonyoffan érzették annak reménlett hasznát, — Az érdeklött megvizsgálásután bi-

zonyossá tette azt, hogy a' *Szalatnyai* Bor (Sós vagy Savanyú) víz Európának leg hathatóbb Bor vizei közé számláltathatik, és hogy az ő gyógyító erejének a' Szelteri és Spaai bor vizek is elsőséget engednek; azért is különös tekintetet érdemelnek azon Orvosok, a' kik a' *Szalatnyai* B r viznek tulajdonságait, már ez előtt is esmérték, és ezen áldott forrásnak Borostyánt ké'zítettek. Nemes Neográd Tárme gyének érdemes Orvosa L. plzky Ur, harmincz esztendeig folytatott szolgálata ya alatt sok szép tapasztalásokat gyűjtöt, a' mellyekkel ezen víznek gyógyító tulajdonságait szembe tűnőkkel telzi. — Az ezen vízzel öszve elegyedett számtalan gyógyító szerek között, leg nagyobb figyelmettséget érdemel az állékony levegő, mellyet a' Chemikusok Szén' Savónak neveznek. — Az állékony levegő a' rothasztó nyavalyáknak leg kellemetesebb orvossá, mert sebessen által futván a' teltet, a' mértékletes véle állés után hirtelen talpra állítja a' bágyott embert. Ezen tulajdonsága a' *Szalatnyai* Bor. Víznek arra int tehát, hogy kiki vigyázva, 's Orvossának útmutatása szerént igya azt; még azomban a' víznek mikép 's mikor lehető használása eránt bizonyos bővebb útmutatás készíthetetik, addig a' közelibe lakó Várme gyé Orvossai fogják a' betegeket tanátsokkal ápolgatni. — Hogy ha ezen vizet az Orvosnak meg határozott mértéke szerént iszja valaki: a' Gyomor-görtsöket, hurutokat, arány érből származott nyavalyákat szerentséssen meg orvosolja, fel óldozza a' béleknek rekedéseit, 's helyre hozzá a' rendetlen hó szám folyásból eredett természetlenséget. Egy szóval, a' mi vizünk vizsgálja állítja a' belső részeknek fel bontott mozdulatlyait. — Mennyire javoltatik némelly betegségekben a' Főördés,

közönségesen tudja nagyon; minthogy tehát nyári időben az Orvosok többnyire a' Borvizeket javasolják efféle haszonra: *Szalatnyán* is meg tétettek minden készültek, mellyek mellett egy tágas fürödő Ház építetvén, ez által is utólérhetik a' Betegek a' lehetőségig elközölhető ápolgatásokat. — És valóban, minthogy az adakozó Természet a' mi Bor vizünket a' leg hathatósabb Orvosi Szerekkel meg áldotta, és minthogy ennek savas részei az emberi Testre nézve különösen munkálkodnak, meg mutatta már a' Tapasztalás, hogy a' többször kidítsért Bor víz a' bőrnek különbözőféle viszontagságait elhárította, és valamint az *Cronicus* bőr nyavalyákat, úgy az meg gyökeresedett *Reumatismusokat* és az úgy nevezett Májfótokat is el űzi.

Hogy tehát a' mi vizünknek haszna a' szenvedő emberiségre mennél nagyobb kéméllyel terjedhessen: Ő Excellentiája Gróf *Koháry Ferentz* Ur, szinte a' kút mellett egy alkalmas Vendégfogadót építetett, 's arrul is méltóztatott gondoskodni, hogy a' Vendégeknek számára a' leg-tűrhetőbb áron szereztesse élelem. Melly végre a' Vendégfogadás szorosan le köteleztetett arra, hogy az étkekkel a' meghatározott (Limitált) áron tartozzon kinek kinek szolgálni. — Ide járúl még az is, hogy minekutánna Ő Excellentiája tsupán esmérletes kegyességéből, 's felebaráttjaihoz vonzó szeretetébül tetemes Költségeit a' Bor víznek megismertetésére nem kéméllette: ennek meg hamisítása minden módon meg fog akadályoztatni, a' végre tehát azoktól az kereskedőktől, a' kik ezen vizet eddig hordónként a' leg távolabb lévő városokba elvitték, 's külföldi Bor-víz gyanánt üveg számba

árulták, ezentúl a' hordóba való szedés meg fog tagadtatni.

A' közel lévő Földes Urak azomban, a' kik tulajdon számokra hordókkal vitetni akarnának, arra kéretnek, hogy az alkalmatosságot mindenkor valamelly esmértető jellel külgyék a' Forráshoz, a' hol egész készséggel és ingyen fog kívánságok tellyesíttetni.

A' mi az árát ezen víznek illéti, minthogy különös ereje által majdán minden ezer Palaczknak harmadrészét el pattantya, és egy egy Palaczk az Uraságnak is 12 krajtzárjába kerekedik, ezen felül, a' ládák, és Pestig való fuvar is költséggel járúlnak: Pesten minden, 20 Palatzkal meg rakott ládatúl 8 Rh. forint fog véttetetni.

Hogy pedig kiki ezen Orvosi erejü vízhez könnyen juthasson, mi azt a' maga valóságába fogjuk Pestre *Sinnerer* Kereskedőhöz által-tétetni, a' kihöz is, minthogy árúztatását magára vállalta, már is több számú ládák elküldettek. A' távolabb fekvő városokból való Kereskedők is, a' kik ezen vizet meg szerezni akarnák, jelentéseikkel a' nevezett Pesti Kereskedőhöz utafitatnak.

Hiradás.

A' T. T. Nagy Váradi Káptalannak, Tek. Bihar Vármegyében fekvő Szaláts nevezetű Helységében Eö Cs. K. Felsőge négy versbeli orizágos vásárokat, úgymint az első: Böjtmás havának 8-dikán, a' másodikat Szent Iván 7-dikén, a' harmadikat Kis Asszony havának 2-dikán, a' negyediket Sz. András havának 29-dikén; ennek felette két heti vásárokat úgymint Kedden és Szerdán tartatni engedett kegyelmesen.